

De Schatkamer

Antwoord op de 50 meest gestelde vragen over de OR

Schateiland

De Schatkamer

Antwoord op de 50 meest
gestelde vragen over de OR

© 2019 mr. drs. W. Landwier
www.schateiland.com

www.bravenewbooks.nl

Inhoud

Inleiding 9

ALGEMEEN 11

- Wat is de betekenis van een OR? 13
- Wanneer is een OR verplicht? 15
- Hoeveel leden heeft een OR? 17
- Hoe lang is de zittingsduur van de OR? 19
- Wie kunnen er lid worden van de OR? 21
- Wat is een COR, GOR en een groepsondernemingsraad? 23
 - Wat is het verschil tussen de OR en de vakbond? 26
 - Wat heeft de OR te maken met een Sociaal Plan? 28
 - Wat zijn de verschillen tussen een PvT en de OR? 30
 - Heeft een OR-lid ontslagbescherming? 32
- Kan de OR een niet functionerend OR-lid ontslaan? 34
 - Wie is de WOR-bestuurder? 36
- Wat is een OR-convenant of ondernemersovereenkomst? 38
 - Wat zijn de plichten van de OR? 41

INFORMATIERECHT 45

- Op welke informatie heeft de OR recht? 47
- Wat kan de OR doen als de bestuurder de OR niet informeert? 50
 - Wanneer gaat het informatierecht over in adviesrecht? 53

ADVIESRECHT 55

- Bij welke onderwerpen heeft de OR adviesrecht? 57
- Kan de OR een besluit van de bestuurder opschorten? 60
- Heeft de OR adviesrecht bij een pilot? 63
- Hoe beoordeel je een advies- of instemmingsaanvraag? 64
- Wat kan de OR doen als de bestuurder niet om advies vraagt? 67

INSTEMMINGSRECHT 69

- Bij welke onderwerpen heeft de OR instemmingsrecht? 71
- Wat kan de OR doen als een regeling niet wordt toegepast? 73
- Kan de OR een besluit van de bestuurder nietig verklaren? 75

FACILITEITEN VAN DE OR 77

- Op welke faciliteiten heeft de OR recht? 79
- Hoeveel tijd krijgt een OR-lid voor zijn werkzaamheden? 81
- Heeft de OR recht op een eigen budget? 84
- Wanneer heeft de OR recht op een deskundige? 87
- Heeft de OR recht op een ambtelijk secretaris? 89

GEHEIMHOUDING 91

- Is de OR altijd verplicht om altijd geheim te houden? 93
- Hoe kan de OR afspraken maken over geheimhouding? 95
- Wat kan er gebeuren als de OR de geheimhouding schendt? 97

VERKIEZINGEN 99

- Wat is de juiste motivatie voor OR-lidmaatschap? 101
- Hoe organiseer je OR-verkiezingen? 103
- Hoe maak je een OR-reglement? 105
- Wanneer moet de OR tussentijdse verkiezingen organiseren? 107

OR-VERGADERING 109

- Hoeveel leden moeten aanwezig zijn bij een OR-vergadering? 111
 - Hoe stem je tijdens de OR-vergadering? 113
 - Hoe kies je een voorzitter? 115
 - Hoe ziet de agenda eruit? 117

OVERLEGVERGADERING 119

- Wat is een agendaoverleg met de bestuurder? 121
 - Wat is een artikel 24-overleg? 123
 - Hoe vaak is de bestuurder verplicht om met de OR te overleggen? 125
 - Wie zit de overlegvergadering voor? 127
- Wat is de rol van HR bij de overlegvergadering? 129

COMMUNICATIE MET DE ACHTERBAN 131

- Hoe kan de OR communiceren met de achterban? 133
 - Wat is de top 5 van communicatiemissers? 135
 - Wat is de top 5 van communicatiesuccessen? 137
 - Hoe kan de OR medewerkers laten participeren in de besluitvorming? 140
- Hoe vang je als OR signalen op van de achterban? 144
 - Hoe kan de OR social media gebruiken? 148
 - Moet de OR zijn agenda, notulen en een jaarverslag openbaar maken? 150
 - Hoe maak je een aansprekend OR-jaarverslag? 153
- Hoe verhoudt zich de geheimhoudingsplicht tot de communicatie met de achterban? 155

OPLEIDING OR 157

- Hoe maak je een opleidingsplan voor de OR? 159
 - Hoe leid je een nieuw OR-lid op? 162
 - Hoe kies je een OR-cursus of -training? 164
 - Hoe organiseer je een OR-training? 167
- Wat zijn de competenties van de voorzitter van de OR? 169
 - Wat zijn de competenties van een OR-lid? 171
- Wat zijn de competenties van de (ambtelijk) secretaris? 173

Over de auteur 175

Inleiding

Als lid van de ondernemingsraad komt er veel op je af. Zeker als nieuw OR-lid lijkt het wel eens of je in het diepe wordt gegooid.

In de praktijk van het OR-werk komen er vaak allerlei vragen op. Hoe organiseer je verkiezingen? Welke informatie hoort de OR te krijgen? Wat doe je als de bestuurder de OR niet informeert of de OR niet om advies vraagt? Op welke faciliteiten heeft de OR eigenlijk recht? Wat houdt het artikel 24-overleg in? Wat werkt wel en niet bij het communiceren met de achterban? Wat moet je wel en niet geheimhouden? Hoe kan de OR social media inzetten?

Wij hebben de 50 meest gestelde vragen van vele ondernemingsraden voor je verzameld in de afgelopen jaren. De Schatkamer geeft kort en praktijkgericht antwoord op deze vragen.

Dit boek is onderdeel van een drieluik. Wil je wat uitgebreidere tips over het samenwerken in de OR? Lees dan 'Help, ik zit in de OR!' met 250 gouden tips. Zoek je een naslagwerk met modelbrieven, stappenplannen, checklists en de WOR? Gebruik dan onze Survivalgids voor de OR.

Veel succes!

ALGEMEEN

Wat is de betekenis van een (OR)?

Het belangrijkste doel van de ondernemingsraad is het behartigen van de **belangen van de medewerkers van een organisatie**. Volgens de definitie is de ondernemingsraad een van de *stakeholders* waaraan de bestuurder verantwoording aflegt, net als aan de Raad van toezicht, de cliëntenraad of de Raad van commissarissen. De ondernemingsraad, soms ook medezeggenschapsraad of medezeggenschap genoemd, heeft een grote betekenis omdat hij bevoegd is om mee te **adviseren over een aantal bedrijfsmatige onderwerpen en in te stemmen met een aantal (personeels-)regelingen**.

De ondernemingsraad heeft in Nederland best een aantal goed geregelde bevoegdheden en heeft zeker betekenis. De regels over de ondernemingsraad zijn te vinden in de **Wet op de ondernemingsraden** (WOR). Deze wet bestaat al sinds 1950 en is o.a. in 1971, 1979, 1982, 1990, 1998 en 2017 een aantal keer gewijzigd. In deze wet vind je alles over de verkiezingen, de werkwijze, het reglement en de rechten en plichten van de ondernemingsraad.

Wat de ondernemingsraad voornamelijk doet is zelf **vergaderen, overleg voeren met de bestuurder en contact onderhouden met de medewerkers**, van oudsher vaak **achterban** genoemd. Voor het inhoudelijk behandelen van onderwerpen zullen de raadsleden zich moeten voorbereiden. Hierbij kunnen uiteraard de taken worden verdeeld. Zo werken ondernemingsraden vaak met commissies of werkgroepen.

Om als ondernemingsraad **invloed te krijgen op de besluitvorming** heeft de ondernemingsraad het recht om met de bestuurder te overleggen en geïnformeerd te worden over het reilen en zeilen van de organisatie. Als de bestuurder besluiten wil nemen, moet hij in een wettelijk bepaald aantal gevallen eerst vragen wat de OR daar van vindt. Soms hoeft de bestuurder de mening van de ondernemingsraad niet over te nemen, bij andere onderwerpen kan hij niet zonder instemming van de OR. De ondernemingsraad mag ook zelf met initiatieven komen. De bestuurder moet daar dan serieus op reageren. Als de ondernemingsraad en de bestuurder van een organisatie er samen niet uit komen, kan de OR in beroep bij de kantonrechter of de Ondernemingskamer.

De ondernemingsraad heeft een **voorzitter** en een **secretaris**. Soms hebben ondernemingsraden ook een vicevoorzitter en vormen zij een Dagelijks Bestuur. Het DB van een ondernemingsraad organiseert en faciliteert de ondernemingsraad bij zijn werk.

Wanneer is een OR verplicht?

Er moet verplicht een ondernemingsraad worden ingesteld bij organisaties waarin **vanaf 50** of meer personen (medewerkers) een arbeidsovereenkomst hebben. Als het er een keer 49 zijn, hoeft de ondernemingsraad niet meteen te worden opgeheven. Het gaat er om dat er gemiddeld 50 personen in een jaar werkzaam zijn.

Het moeten medewerkers zijn met een **arbeidsovereenkomst**. Vrijwilligers worden hier dus niet meegeteld. Het kan ook zijn dat de voor de organisatie geldende CAO een **ondernemingsraad verplicht**, ook al bestaat deze uit minder dan 50 medewerkers. Soms groeit een organisatie organisch naar het aantal van 50 medewerkers toe. Soms gaat het opeens snel met een fusie of overname.

Verantwoordelijkheid van de bestuurder

Het is de **verantwoordelijkheid van de bestuurder** om een ondernemingsraad in te stellen. Hij moet zelf het initiatief nemen en zorgen voor een **reglement en verkiezingen**. De bestuurder zal zijn best moeten doen om een OR op te richten. Als er te weinig animo lijkt te zijn, zal hij de ondernemingsraad aantrekkelijker moeten proberen te maken. Hij kan dat doen door te wijzen op de voordelen en rechten van een ondernemingsraad. Het helpt vaak ook als de bestuurder – ook aan het management – aangeeft dat de medewerker tijd en faciliteiten krijgt voor de ondernemingsraad. Soms nemen medewerkers zelf het initiatief tot het oprichten van een ondernemingsraad.

Doel van de ondernemingsraad

Het **doel van een ondernemingsraad** is tweeledig: hij is er 1) voor het **behartigen van de belangen van de medewerkers** en 2) voor het **goed functioneren van de onderneming** ‘in al haar doelstellingen’ volgens artikel 2 van de Wet op de ondernemingsraden. Soms kan dit tweeledige doel frictie opleveren bij maatregelen die op de korte termijn medewerkersbelangen schaden maar op de langere termijn goed zijn voor de onderneming. Het is aan de ondernemingsraad om het medewerkersbelang en organisatiebelang af te wegen. Vaak is wat goed is voor de medewerker ook goed voor de organisatie en omgekeerd.

Personeelsvertegenwoordiging

Als een organisatie uit 10-50 personen bestaat kan de ondernemer vrijwillig een **personeelsvertegenwoordiging (PvT)** instellen. Ook de PvT kan worden verplicht bij CAO. Als de meerderheid van de medewerkers er om vraagt, is de ondernemer ook verplicht om een PvT op te richten.

Hoeveel leden heeft een OR?

Het aantal OR-leden hangt volgens artikel 6 van de WOR af van hoeveel medewerkers een organisatie telt. De WOR hanteert de volgende staffel voor de **samenstelling van de ondernemingsraad**:

- met 50 tot 100 werknemers 5 leden
- met 100 tot 200 werknemers 7 leden
- met 200 tot 400 werknemers 9 leden
- met 400 tot 600 werknemers 11 leden
- met 600 tot 1.000 werknemers 13 leden
- met 1.000 tot 2.000 werknemers 15 leden

Voor iedere 1.000 werknemers meer komen er **2 leden bij** (tot maximaal 25 leden). Het kan voorkomen dat medezeggenschapsorganen nog groter zijn, bijvoorbeeld wanneer er verschillende ‘onderliggende’ ondernemingsraden worden vertegenwoordigd. Dat komt bijvoorbeeld voor bij departementale ondernemingsraden (DOR) van grotere ministeries. Het is de vraag in hoeverre dergelijke grote raden effectief kunnen functioneren.

Afwijkend aantal OR-leden

Het kan zijn dat een ondernemingsraad te weinig leden heeft. Hoeveel leden moeten er minimaal in de OR zitten? Er is **geen wettelijk minimale bezetting**. Als gedurende een zittingsperiode OR-leden de ondernemingsraad verlaten, kan het (volgens het eigen reglement) verplicht zijn om (**tussentijdse**) **verkiezingen** uit te schrijven.

Het is mogelijk om in het OR-reglement een **afwijkend aantal OR-leden** vast te stellen. Dat kunnen er meer zijn, maar ook minder. Soms zien ondernemingsraden af van het recht op een maximale bezetting. In een OR-reglement kan worden bepaald dat de ondernemingsraad minder leden heeft dan waarop de ondernemingsraad wettelijk gerechtigd is.

Dat komt bijvoorbeeld voor in organisaties waarin de **medezegenschap wordt vernieuwd** en de ondernemingsraad vooral gericht is op het faciliteren van de besluitvorming in de organisatie en de inhoud voor legt aan de medewerkers. Of wanneer de ondernemingsraad eerder nadelen dan voordelen ervaart van een grote ondernemingsraad. Als de ondernemingsraad bepaalt af te wijken, kan dat pas in gaan in de **volgende zittingsperiode**. Zo er kan bij de verkiezingen rekening worden gehouden met het afwijkende aantal zetels. De ondernemingsraad kan de bestuurder vragen om in plaats van meer zetels, meer uren per OR-lid ter beschikking te stellen.

In het OR-reglement kan ook worden bepaald dat er voor een of meer leden van de ondernemingsraad een **plaatsvervanger** wordt gekozen. Een plaatsvervangend OR-lid heeft dezelfde rechten en plichten als het lid dat hij vervangt.